

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות.

פנחס חלק כג שיחה ג.

ואילך פותח והולך. ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

רש"י לשבת שם ד"ה פרי החג - מתמעטים והולכים בקרבנות דפרשת פנחס:

(3) לקמן פסוק לו. והקרבנותם עלה אשה ריח גיחה ליהנה פר אהד איל אהד פבשים בניי שגה שבעה תמימם:

רש"י ד"ה פר אחד איל אחד. אלו כנגד ישראל, התעקבו לי מעט עוד, ולשון חבה הוא זה, פבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם קשה עלי פנדתכם, עקבו עוד יום אחד, משל למלך שעשה סעודה כו', פדאיתא במסכת ספה (שם); ובמדרש רבי תנחומא: למדה תורה דרך ארץ שמי שיש לו אכסנאי יום ראשון יאכילנו פטומות, למחר יאכילנו דגים, למחר בשר בהמה, למחר מאכילו קטנית, למחר מאכילו ירק, פותח והולך פפרי הקג:

שיחות ש"פ פנחס תשכ"ז. ואחר כ"ז מביא רש"י מדרש תנחומא, שבאמת לומדים מכאן שצריכים להקריב ע' פרים, ושזה כנגד הע' אומות, אך מ"מ דארף יעדערער זיך ארויסלערנען דערפון, לגבי עבודתו, שאעפ"י שהתורה מספרת סיפורים מגויים כגון מפרעה וכו' אבל מכל דבר דארף יעדער איך זיך ארויסלערנען א הוראה בעבודתו, וע"ז מביא רש"י את מדרש תנחומא, לימוד תורה דרך ארץ איך שיהודי צריך להתנהג, ומתחיל, מי שיש לו אכפנאי וואס רש"י וויל דא באווארענען שהוא משנה ממה שכחוב במדרש תנחומא, מה שנשאר אצלנו און אזוי אין אנדערע דפוסים שטייט

(1) פרשתנו כט, יח. ומנחתם ונספיהם לפרים לאילם ולפבשים במספרם כמשפט:

רש"י ד"ה ומנחתם ונספיהם לפרים. פרי הקג שבעים הם כנגד שבעים אמות, ומתמעטים והולכים, סימן קליה היא להם, ובימי המקדש היו מגנים עליהם מן היסורין (סוכה נ"ה):

(2) לעיל כח, כד. פאלה תעשו ליום שבעת ימים לקח אשה ריח-גיחה ליהנה על-עולת התמיד יעשה ונספו:

רש"י ד"ה כאלה תעשו ליום. שלא יהיו פותחין והולכין פפרי הקג (ספרי):

לקמן כט, לו. והקרבנותם עלה אשה ריח גיחה ליהנה פר אהד איל אהד פבשים בניי שגה שבעה תמימם:

רש"י ד"ה פר אחד איל אחד. אלו כנגד ישראל, התעקבו לי מעט עוד, ולשון חבה הוא זה, פבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם קשה עלי פנדתכם, עקבו עוד יום אחד, משל למלך שעשה סעודה כו', פדאיתא במסכת ספה (שם); ובמדרש רבי תנחומא: למדה תורה דרך ארץ שמי שיש לו אכסנאי יום ראשון יאכילנו פטומות, למחר יאכילנו דגים, למחר בשר בהמה, למחר מאכילו קטנית, למחר מאכילו ירק, פותח והולך פפרי הקג:

שבת כא עמוד ב. תנו רבנן: מצות חנופה, גר איש וביתו. והמהדרין, גר לכל אהד ואהד. והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן

אורח שלכאו' אורח ואכסנאי הס ב' ענינים, וזה בא רש"י לומר שכאן אין מדברים בסתם אורח, שצריך לקיים בו הכנסת אורחים, ולהאכילו יום יום פסומות, כאן מדובר באכסנאי, שכפשוטו בא' שיש לו מלון ששוהים שם תמורת כסף, ועל אורח כזה מלמדת לנו התורה, שהסדר בזה הוא שביום ראשון נותן לו פטומות, ואם הוא משלם כדבעי ניהא! אבל אם אינו משלם כדבעי הרי מותר להאכילו דגים, ואם הוא ממשיך להתנהג כך הרי הוא פוחת והולך כפרי החג, ער פירט זיך כפרי החג גיט מען אים כפרי החג.

4 נשא ז, יח- יט. ביום השני הקריב נתנאל בן-צווער נשיא יששכר: הקרב את-קרבתו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מנרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה בשמן למנחה:

רש"י ד"ה הקריב נתנאל בן צוער ... הקרב את קרבנו. מה פ"ל "הקריב" בשבטו של יששכר מה שלא נאמר בכל השבטים? לפי שבא ראובן וערער ואמר: אחר שקדמני יהודה, אקריב אני אחריו, אמר לו משה מפי הגבורה נאמר לי שקריבו כסדר מסעות — לדגליהם, לכך אמר הקרב את קרבנו, והוא חסר יו"ד, שהוא משמע הקרב, לשון צווי, שמפי הגבורה נצטווה "הקרב". ומהו הקריב הקריב שני פעמים? שבשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת שהיו יודעים בתורה, ושנאמר "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דבהי"א י"ב), ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו. ובסודו של רבי משה הצרפתי מצאתי, אמר רבי פנחס בן יאיר נתנאל בן צווער השיאן עצה זו:

לקוטי שיחות חלק ח עמוד 41. איז דער ביאור אין דעם: מיט זיין ברענגען די רמזים פון יסודו של ר' משה הדרשן" איז רש"י אויסן צו פארענטפערן: לכאורה וואלט געווען גענוג, אז ביים צווייטן נשיא (און אזוי אויך ביי יעדערן פון די ווייטערדיקע) זאל בלויז שטיין אז ער האט מקריב געווען די זעלבע קרבנות ווי דער ערשטער (ווייל יעדער נשיא האט דאך געבראכט פונקט די זעלבע קרבנות). וואס דארף מען ביי יעדן נשיא איבער'חזר'ן נאכאמאל (צוועלף מאל) די אלע פרטי קרבנות די קשיא איז נאך שטארקער. פריער מיט עטלעכע פסוקים, וואו די תורה דערציילט וואס די זעלבע נשיאים האבן געבראכט לצורך המשכן, איז דער פסוק כולל אלע קרבנות צוזאמען: שש עגלות צב ושני עשר בקר", און ער איז מבאר אז דאס איז געווען עגלה

על שני הנשיאים ושור לאחד" פארוואס ביי די קרבנות המזבח, דארף דער פסוק אויסרעכענען די פרטי קרבנות ביי יעדער נשיא באזונדער. איז דער ביאור דערויף וואס ביי די קרבנות המזבח רעכנט אויס דער נשיא באזונדער) פסוק די פרטי קרבנות ביי יעדער ווי עס לייגט זיך בפשטות ביי דעם בן חמש למקרא", אז דאס איז מצד דעם וואס יעדער נשיא האט געהאט דערביי אנדערע כוונות ורמזים, ווי ס'איז צוגעפאסט צום ענין פון זיין שבט. און דעריבער קען דער פסוק ניט זאגן ביי די אני דערע נשיאים אז זיי האבן מקריב געווען די זעלבע קרבנות ווי דער ערשטער - ווייל זיי זיינען (ברוחניות וכוונת הענינים) אנדערע קרבנות און ער ווייס דאך פון דעם סיפור פון עגלה משולשת גו' - אז די רמזים באשטימען (די צאל א. ז. וו. פון) די קרבנות. אבער דעם בן חמש למקרא" איז שווער: (א) אויב יעדער נשיא האט געהאט אן אנדער כוונה, היינט ווי קומט עס אז אלע האבן געבראכט די זעלבע קרבנות בגשמיות: מיט וואס איז עס אנדערש פון די פארבן פון די דגלי השבטים וואס צבעו של זה לא כצבעו של זה" זי אז דער ענין המיוחד פון יעדער שבט ווערט נרמז אין אן אנדער צבע? (ב) אפילו אז מען וועט שוין זאגן אז די זעלבע קרבנות זיינען מרמז אויף צוועלף פארשידענע ענינים, און אז יעדער נשיא האט מקריב געווען (ווי דער מדרש זאגט) לפי דעתו", איז נאך אלץ ניט גלאט: - רש"י זאגט דאך, אז די בני יששכר (נתנאל בן צוער) האבן געגעבן די עצה צו אלע נשיאים להתנדב קרבי נות הללו", קומט אויס, אז יעדער נשיא האט מנדב געווען די קרבנות הללו פון זיין שבט מצד דער זעלבער עצה וואס שבט יששכר האט געגעבן. אבער לפי הנ"ל, אז כאו"א הקריב לפי דעתו", קומט אויס, אז יעדער נשיא האט מקריב געווען די קרבנות מצד דער דיעה וואס ער האט געהאט דערביי, און ניט מצד דער עצה פון די בני יששכר (אדער גאר נתנאל בן צוער וואס האט בא- שטימט. די קרבנות (לויט די רמזים וועלכע זיינען שייך צו) שבט יששכר - בפרט לפי דעתו")? איז אט די צוויי קשיות באוואונט רש"י מיט דעם וואס ער האט גע- פונען מיסודו של ר' משה הדרשן" כדלקמן.

5 אברבנאל כאן. הדרך הראשון התורני אפשר לדרשו כפי חז"ל שאמרו שהשבעים פרים היו רמז לשבעים אומות ובזה יש להם ז"ל שתי דעות האחד שהיו ישראל מקריבים אותם כדי שיתקיימו בעולם אותם האומות. והדעת השני הוא כדי כו'. תוכן הענין הזה הוא שיש לשבעים האומות שבעים שרים למעלה מליצים בעדם

כליה לשבעים אומות עו"ג שיהיו כלן כלין מן העולם. וכבר ידעת כי היו לשבעים אומות הקדמונים שבעים שרים למעלה,, שהרי כל אומה ואומה יש לה שר ממונה עליה ומנהיגה, כענין שכתוב (דניאל י"כ) ושר מלכות פרס וגו', (שם) והנה שר יון בא. ולא תמצא בכל הפרשה הזו בכל שבעת הימים שיזכיר בהם לה' כי אם ביום ראשון בלבד, והכוונה כי מה שישראל מהנין לכל אותן הכחות לפי שטובות העולם באות על ידן כדי שיתחדו הכחות זה בזה ויודה כל אחד ואחד למי שהוא מקבל כח על ידו מאת הסבה העליונה, ונמצאו כלן מכירים ומודים שאדון יחיד מושל עליהם, ולכך הזכיר בכאן ביום ראשון בלבד לה' ללמדך שתהיה הכוונה בכל שבעים פרים לה' בלבד שהוא ראש הממשלות והמערכות כולן, וזהו שאמרו רז"ל במסכת סכה אוי להם לאומות העולם שאבדו ואינן יודעין מה אבדו, בזמן שבהמ"ק קיים היה המזבח מכפר עליהם האידנא מאן מכפר עליהם. למדו אותנו בזה שהיו ישראל מקריבין בשבעת ימי הסכות שבעים קרבנות לכפר על שבעים אומות, והקרבתן היה לקרב הכחות זה בזה, שיכיר כח כל אומה ואומה הכח שהוא למעלה ממנו, וכן מכח לכח ומעליון לעליון ומגבוה לגבוה עד הסבה הראשונה העליונה על הכל, וכלן מודים ומיחדים שאין להם גדולה ומלכות אלא ממנו והוא אינו חסר כלום, וזהו היחוד השלם, וזהו לשון קרבן שהוא קרוב הכחות, שכלן מודין למי שמקבלין כח ממנו.

רש"י כאן ד"ה ולכבשים. פְּנַגְד יִשְׂרָאֵל שְׁנַקְרָאוּ "שָׁה פְּזוּרָה" (ירמיהו נ'), וְהֵם קְבוּעִים, וּמְנַיִנִם תְּשַׁעִים וּשְׁמוֹנֶה, לְכָלוֹת מֵהֶם תְּשַׁעִים וּשְׁמוֹנֶה קְלוֹת שְׁבַמְשֻׁנָה תוֹרָה; בְּשָׁנֵי נְאֻמָּר וְנִסְפִיָּהֶם עַל שְׁנֵי תְּמִידֵי הַיּוֹם, וְלֹא שְׁנֵה הַלְשׁוֹן אֶלָּא לְדָרֶשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ספרי; שבת ק"ג) בְּשָׁנֵי וְנִסְפִיָּהֶם, בְּשָׁשִׁי וְנִסְפִיָּה, בְּשָׁבִיעֵי כְּמִשְׁפָּטָם, מ"ם יו"ד מ"ם הָרִי כָּאֵן מִיָּם, רְמֵז לְנִסּוּד הַמַּיִם מִן הַתּוֹרָה בְּחָג:

(8) לך לך טו, י. נִקְחָדְלוּ אֶת־כָּל־אֱלֹהִים וַיִּבְתֵּר אֹתָם בְּתוֹרָה וַיִּתֵּן אִישׁ־בְּתוֹרוֹ לְקַבְּרָתָהּ וַעֲבָדוּ אֶת־הַצֶּפֶר לֹא בְּתָר:

רש"י ד"ה ואת הצפור לא בתר. לפי שהאמות נמשלו לפרים ואילים ושעירים, שְׁנַאֲמָר סְבִיבֵי פְּרִים רַבִּים וְגו' (תה"ל כ"ב), וְאוֹמֵר הָאֵיל אֲשֶׁר רֵאִיתָ בְּעַל הַקְּרָנִים מַלְכֵי מְדֵי וּפְרָס (דניאל ח'), וְאוֹמֵר וְהַצֶּפִּיר הַשְּׂעִיר מְלֹךְ יָנֹן (שם), וַיִּשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְכַנֵּי יוֹנָה, שְׁנַאֲמָר יוֹנָתִי בְּחִגְוֵי הַסֶּלַע (שיר השירים ב'), לְפִיכָף בְּתָר הַבְּהֵמוֹת, רְמֵז

ומשפיעים בהם כמו שאמר בדניאל שר מלכות יון שר מלכות פרס ושארין מכללם עם ישראל כי הם גוי אחד בארץ ואין להם שר ולא מזל מיוחד בשמים כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ולזה היה הרמז כלו להודיע שהיו למעלה שרי שבעים האומות וכנגדם יקריבו ע' פרים לשבעת ימי החג וביום השמיני יקריבו השמיני יקריבו פר אחד איל אחד לרמוז אל המנהיג האחד המיוחד ית'. וכדומה לזה אמרו בפרק רבי אלעזר שבעת הפלגה אמר הקדוש ברוך הוא לשבעים שרים בואו ונפילה גורלות על שבעים אומות ושבעים ארצות ונפל גורלו של הקב"ה על ארץ ישראל ועל ישראל. וכל זה ע"ד דברה תורה כלשון בני אדם. ומאשר חז"ל לא נתנו טעם אלא בפרים בלבד. בכבשים שהיו אז מקריבים נראה להשלים הטעם על פי דרכם והוא שהודיע ית' לישראל ברמז הקרבנות האלה שיש בעולם שבעים אומות שלהם שבעים שרים עליונים. והוא הנרמז בפרי החג וכבר תאר המשורר את האומות בשם פרים על חזקם שנאמר כתרונני פרים רבים. והנה מכללם יש שתי אומות יותר חזקות ובעלות היכולת משאר האומות ונאמר עליהן אבירי בשן כתרונני פצו עלי פיהם. ועל זה הדרך מהרמז היו נקריבים כאן פרים רבים ולא היו נקריבים כלם בבת אחת לרמוז שלא תהיה ממשלתם בזמן אחד יחד כי פעמים תגבר בבל על כל השאר ופעם פרס ומדי וכן השאר ולזה היו הפרים נקריבים לימים מתחלפים במספרים שונים ועמהם היו נקריבים שני אלים לרמוז לב' האומות שיגברו יותר מכלם. ויהיו יותר בעלות היכולת והאילות והוא אמרו ואלים בני בשן שנים ומכאן לקח המשורר אבירי בשן כתרונני. ואמנם י"ד הכבשים היו רמז לבני יעקב כי הם היו החלשים מהפרים והאלים שזכר בכחם והמשובחים בטבעם מכל האומות ההמה ולכך נאמר בהם תמיד תמימים כמו שנקרא יעקב איש תם וישראל נמשלו לכבש כמו שאמר שה פזורה ישראל והיו י"ד לפי שבני יעקב בתולדותם היו י"ב וכאשר תעשה מיוסף שני שבטים כמו שאמר כראובן ושמעון יהיו לי ואת דינה אחות' היו באמת כלם י"ד הנרמזים בי"ד הכבשים התמימים והכוונה כלה לרמוז שיהיו פרים רבים ואלי בשן החזקים בפרט סובבים את י"ד הכבשים וצוררים להם וישראל לא יכלה כי אלהים שופט הוא סלה:

רמינו בחיי פרשתינו כט, יג. והקרבתם עולה אשה ריח ניחות לה' פרים בני בקר שלשה עשר. פרי החג שבפרשה זו הם שבעים כנגד שבעים אומות, והיו מקריבין אותן ביום ראשון י"ג וביום שני י"ב וביום שלישי י"א, וכן כלן מתמעטים והולכים, והיה זה סימן

שִׁהְיוּ הָאֲמוֹת כְּלִים וְהוֹלְכִים, וְאֵת הַצִּפּוֹר לֹא בָתֵּר, רָמַז שִׁהְיוּ יִשְׂרָאֵל קִמְיִן לְעוֹלָם:

(11) לך לך טו, ט. וְנִאֲמַר אֵלָיו קִתְּה לִי עֲגֵלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאֵיל מְשֻׁלֶּשׁ וְתֵר וְגוֹזֵל:

רש"י ד"ה עגלה משלשת. שְׁלֹשָׁה עֲגָלִים; רָמַז לְשִׁלְשָׁה פָּרִים, פֶּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּפֶר הָעֵלֶם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר וְעֲגֵלָה עֲרוּפָה: וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת. רָמַז לְשַׁעִיר הַנִּזְעָשָׁה בְּפָנִים וְשַׁעִירֵי מוֹסָפִין שֶׁל מוֹעֵד וְשַׁעִיר חַטָּאת יְחִיד: וְאֵיל מְשֻׁלֶּשׁ. אֲשֶׁם וְדָאִי וְאֲשֶׁם תְּלוּי וְכַבֵּשֶׁה שֶׁל חַטָּאת יְחִיד:

(13) סוכה מז עמוד א. הַפָּרִים הָאֵילִים וְהַכִּבְשִׁים, מֵעַכְבִּין זֶה אֵת זֶה. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פָּרִים אֵין מֵעַכְבִּין זֶה אֵת זֶה, שֶׁהָרִי מִתְמַעֵטִין וְהוֹלְכִין.

ערכין י עמוד ב. דֹּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצֶדֶק שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר יָמִים שֶׁהֵיחִיד גּוֹמֵר בְּהֵן אֵת הַהִלֵּל שְׁמוֹנֶה יָמִי חֲחַג וְשְׁמוֹנֶה יָמִי חֲנוּכָה וְיוֹם טוֹב הֶרְאִישׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְיוֹם טוֹב (הֶרְאִישׁוֹן) שֶׁל עֲצֵרֶת וּבִגּוּלָה עֲשָׂרִים וְאַחַד תְּשַׁע יָמִי חֲחַג וְשְׁמוֹנֶה יָמִי חֲנוּכָה וְשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל פֶּסַח וְשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל עֲצֵרֶת מֵאֵי שֶׁנֶּאֱמַר בְּחַג דֹּאֲמַרִּי כֹל יוֹמָא וּמֵאֵי שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶסַח דְּלֹא אֲמַרִּין כֹּל יוֹמָא דְּחַג חֲלוּקִין בְּקַרְבָּנוֹתֵיהֶן דְּפֶסַח אֵין חֲלוּקִין בְּקַרְבָּנוֹתֵיהֶן.

שו"ע הרב או"ח סמרמ"ד. אַחַר שֶׁחֲזַר שְׁלִיחַ צִבּוּר תְּפִלַּת הַשַּׁחַר — נוֹטְלִין הַלּוֹבֵב וּמִיָּנִי לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הֶרְאִישׁוֹן וְגוֹ", וּמְבַרְכִין "עַל נְטִילַת לוֹלֵב" וְ"שֶׁהֲחִינֵנוּ". וְסֹדֵר נְטִילַתוֹ וּבִרְכוּתוֹ וְנִזְעָנוֹ — יִתְבָּאֵר בְּסִימָן תֵּרֵנ"א. וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים לְגַמֵּר הַהִלֵּל כֹּל שְׁמוֹנֶה יָמִי הַחֲחַג, לְפִי שֶׁכָּל יוֹם יוֹם נֶחֱשֵׁב לְיוֹם טוֹב בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, כִּיִּן שֶׁחֲלוּק בְּקַרְבָּנוֹתָיו מִשְׁאֵר יָמִים, מֵה שְׁאֵין כֹּן בְּפֶסַח שֶׁכָּל קַרְבָּנוֹת שֶׁל כָּל הַיָּמִים הֵן שְׁוִין, לְפִיכָּה לֹא תִקְנֶה לְגַמֵּר הַהִלֵּל אֶלָּא בְּיוֹם רֵאשִׁון בְּלִבָּד. וְכָל מִשְׁפֵּט הַהִלֵּל וְהַלְכוּתוֹ וְיָמִים שְׁגוֹמְרִין אוֹתוֹ — כְּכָר נִתְבָּאֵר בְּסִימָן תִּפ"ח, עֵין שֵׁם וּבְסִימָן תכ"ב]. וְאֵין אוֹמְרִים "אֵל נֶא לְעוֹלָם תַּעֲרִץ" בְּפִיּוֹטִים שֶׁל יוֹם רֵאשִׁון שֶׁל סְכוּת:

שם סימן תצ ס"ו. לֹא תִקְנֶה חֲכָמִים לְקָרוֹת הַהִלֵּל אֶלָּא בְּשִׁנֵּי יָמִים טוֹבִים הֶרְאִישׁוֹנִים שֶׁל פֶּסַח, אֲבָל לֹא בְּחֵלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְיָמִים טוֹבִים הָאֲחֵרוֹנִים, שְׁאֵין דּוֹמִים לְחֵלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד שֶׁל סְכוּת שֶׁתִּקְנֶה לְקָרוֹת בּוֹ כְּכָל יוֹם, לְפִי שֶׁכָּל יוֹם הוּא חֲלוּק בְּקַרְבָּנוֹתָיו מִיּוֹם חֲבָרוֹ וּמִיּוֹם טוֹב הֶרְאִישׁוֹן, וְהָרִי כָּל יוֹם הוּא כְּמוֹעֵד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, מֵה שְׁאֵין כֹּן בְּפֶסַח

שֶׁקַּרְבָּנוֹת כָּל הַיָּמִים הֵן שְׁוִין לְקַרְבָּנוֹת יוֹם טוֹב הֶרְאִישׁוֹן, לְפִיכָּה כְּלֵן טְפִלִּים לְיוֹם טוֹב הֶרְאִישׁוֹן, וְאֵין שׁוּם אֶחָד מֵהֶן כְּמוֹעֵד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְלֹא תִקְנֶה לְקָרוֹת הַהִלֵּל אֶלָּא בְּפָרְקִים, דֵּהִינּוּ בְּמוֹעֲדִים שֶׁהֵן מִזְמַן לְזְמַן, וּבְהִתְחַלֵּת הַמוֹעֵד הוּא שֶׁתִּקְנֶה לְקָרוֹתוֹ:

(14) במדבר רבה יג, יד. דָּבָר אַחַר, וְקַרְבָּנוֹ וְגו', מֵה רָאוּ הַנְּשִׂאִים לְהַקְרִיב קַרְבָּנוֹת בְּעֵינֵי הַיָּדָה, רַבְּנֵי אֶמְרִין אַף עַל פִּי שֶׁקַּרְבָּן שְׁנֵה הַקְרִיבוּ כָּלָם, עַל דְּבָרִים גְּדוּלִים הַקְרִיבוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַקְרִיבוּ לְפִי דַעְתּוֹ, הַתְּחִיל נַחֲשׁוֹן וְהַקְרִיב עַל סֵדֶר הַמְּלוּכָה כְּמֵה שֶׁהַמְּלִיכוֹ אָבִיו עַל אֶחָיו, כְּמֵה דְתִימָא (בְּרֵאשִׁית מֵט, ח ט): יְהוּדָה אֵתָה יוֹדוּךָ אַחִיךָ וְגו', גוֹר אֶרְיָה יְהוּדָה וְגו', וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א ה, ב): כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאַחִיו וּלְנִגִיד מִמֶּנּוּ וְגו', וְהָיָה מְסֻרַת בְּיַד שִׁבְטֵי יְהוּדָה חֲכָמֵיהֶם וְגְדוּלְיָהֶם מִן יַעֲקֹב אָבִינוּ, כָּל מֵה שֶׁעֲתִיד לְאַרְעֵ לְכָל שִׁבְטֵי עַד יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, וְכֵן הָיָה בְּיַד כָּל שִׁבְטֵי וְשִׁבְטֵי מְסֻרַת כָּל מֵה שֶׁיַּאַרְעֵ לוֹ עַד יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ מִן יַעֲקֹב אָבִיהֶם. וְקַרְבָּנוֹ וְגו', הַקְּעָרָה וְהַמְּזֻרָק הַקְרִיב כְּנִגְדֵי מַלְכֵי בֵּית דָּוִד שֶׁעֲתִידִים לְעַמֵּד מִמֶּנּוּ שֶׁמְלָכוֹ בְּכֹפֶה בְּיָם וּבִיבְשָׁה, כְּגוֹן שְׁלֹמֹה וּמְלִיךְ הַמְּשִׁיחַ. שְׁלֹמֹה מְצִינֵן, דְּכִתִּיב (מְלָכִים א ה, ד): כִּי הוּא רָדָה בְּכָל עֶבֶר הַנְּהָר מִתְּפִסָּח וְעַד עֲזָה, רַב וְשִׁמּוּאֵל חַד אֶמַר תְּפִסָּח בְּסוֹף הָעוֹלָם וְעֲזָה בְּסוֹף הָעוֹלָם. וְחַד אֶמַר גְּבִי הַדָּדִי הוּוֹ קְנִי, וְכִשְׁם שֶׁמְלִיךְ עַל תְּפִסָּח וְעַל עֲזָה, כְּהַ מְלִיךְ עַל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְאוֹמֵר (מְלָכִים א י, כד כה): וְכָל הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֵת פְּנֵי שְׁלֹמֹה לְשִׁמֵּעַ אֵת חֲכָמָתוֹ וְגו' וְהַמֵּה מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ וְגו'. וּמִצִּינֵן שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט בְּיָם, דְּכִתִּיב (מְלָכִים א ה, יא): וְגַם אֲנִי חִירָם אֲשֶׁר נִשְׂאָ זֶהָב מֵאֹפִיר וְגו', (מְלָכִים א ה, כב): כִּי אֲנִי תִרְשִׁישׁ לְמִלְכָּה בְּיָם עִם אֲנִי חִירָם אֵחָת לְשִׁלֵּשׁ שָׁנִים וְגו', וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים פֵּט, כו): וְשִׁמְתִי בְּיָם יָדוֹ וּבְנֵהֲרוֹת יְמִינוֹ. מְלִיךְ הַמְּשִׁיחַ מְצִינֵן, דְּכִתִּיב (תְּהִלִּים עב, ח): וְיִרְדֵּ מִיָּם עַד יָם וּמְנִהֵר עַד אֹפְסֵי אֶרֶץ. בְּאַרְצֵי מְצִינֵן, דְּכִתִּיב (תְּהִלִּים עב, יא): וְיִשְׁתַּחֲוּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ. וְאוֹמֵר (דְּנִיאל ז, יג יד): וְאָרוֹ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָא וְגו' וְלֵה יְהִב שְׁלִטָּן וְגו'. (דְּנִיאל ב, לה): וְאַבְנָא דִּי מְחַת לְצִלְמָא הֵנֵן לְטוֹר רַב וּמְלֵאָת כָּל אֶרְעָא. וְלִכְּהַ הַקְרִיב קְעָרָה כְּנִגְדֵי הַיָּם שֶׁהוּא מְקִיף אֵת הָעוֹלָם כְּלוֹ וְדוּמָה לְקְעָרָה, לְמֵה הָיָה (בְּמִדְבָר ז, יג): שְׁלֵשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ, לְפִי שֶׁכְּשֶׁהִקְנָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל יְצִירַת הָעוֹלָם כָּל הַיָּמִים לְמִקּוֹם אֶחָד קְרָאָן יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א, י): וְלִמְקוֹה הַיָּמִים קְרָא יָמִים, וְיָמִים בְּגִימְטְרִיא הוּא מֵאָה, יו"ד יו"ד עֵשְׂרִים, מ"ם מ"ם שְׁמוֹנִים, הָרִי מֵאָה. כֵּא שְׁלֹמֹה וְהוֹסִיף יָם אֶחָד לְמֵלְאָכַת הַמְּקַדָּשׁ לְטַבֵּל בּוֹ הַפְּהִינָם, כְּמֵה דְתִימָא (מְלָכִים א ז, כג): וַיַּעַשׂ אֵת הַיָּם מוֹצָק עֵשׂוֹר בְּאֵמָה מִשְׁפָּתוֹ עַד

שָׁפְתוֹ וּגּוֹ'. וּבִגְנֹגֵד אוֹתָן שְׁלֹשִׁים אַמָּה שֶׁהִיָּה קוֹ הַיָּם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה סָבִיב, הוֹסִיף עַל מִשְׁקַל הַקְּעָרָה שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים, כִּנְגַד הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה, הָרִי מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שְׁקָל מִשְׁקַל הַקְּעָרָה, כִּנְגַד הַיָּמִים וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה. (במדבר ז, יג): מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף, כִּנְגַד הָעוֹלָם שֶׁהוּא עֲשׂוּי כַכְדוּר הַזֶּרֶק מִזֶּד לְיָד, לָמָּה מִשְׁקָלוֹ (במדבר ז, יג): שְׁבַעִים שְׁקָל, שֶׁשְׁלֹטוֹ שְׁנֵי־הֵם עַל שְׁבַעִים אַמּוֹת שֶׁהֵם מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וּמִנֵּי שֶׁהֵם עֲשׂוּי דוּגְמַת קְעָרָה וְהָעוֹלָם עֲשׂוּי כַכְדוּר, כִּהְיָא דְתַנְיֵן, וְחֻמִּים אוֹמְרִים אֵינוֹ אֶסוּר אֲלֵא כָּל שְׁיֵשׁ בְּיָדוֹ מִקָּל אוֹ צְפוּר אוֹ כְדוּר קְעָרָה וְסִיף וְעֵטְרָה וְטַבְעֵת. מִקָּל, שֶׁהוּא רוֹדֵה בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. צְפוּר, (ישעיה י, יד): וְתַמְצָא כֶּסֶן יָדֵי לַחִיל הָעַמִּים. כְּדוּר שֶׁהָעוֹלָם עֲשׂוּי כַכְדוּר. אָמַר רַבִּי יוֹנָה אֶלְכֶסְנֶדְרוּס מְקַדְנֹס כַּד בְּעֵי מִיֶּסֶק לְעֵיל הָיוּ סְלִיק וְסְלִיק עַד שֶׁרָאָה אֶת הָעוֹלָם כַכְדוּר וְאֵת הַיָּם כַּקְּעָרָה, בְּגִין כּוֹן צִרְיִן לִיָּה כַכְדוּרָא בִּידֵיהּ וַיִּצוּרִיגְיָהּ קְעָרָה בִּידֵיהּ, אֵינוֹ שְׁלִיט בֵּינֵם, אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיט בֵּינֵם וְשְׁלִיט בִּיבְשָׁה, מִצִּיל בֵּינֵם וּמִצִּיל בִּיבְשָׁה, וְלִכְּדֵי הִבִּיאוּ קְעָרָה כִּנְגַד הַיָּם וּמִזֶּרֶק כִּנְגַד הַיָּבֵשָׁה. (במדבר ז, יג): שְׁנֵי־הֵם מְלֵאִים, שֶׁשְׁלֹמֹה הִבִּיאוּ הָאֲמּוֹת מִנְּחוֹת, וְכֵן עֲתִידִים לְהִבִּיאַ לְמִלְכָּהּ הַמְּשִׁיחַ, כְּמָה דְתִימָא (תהלים עכ, י): מִלְכֵי שְׂבָא וּסְבָא אֲשַׁכְּרֵי וְקִרְבוּ, וְאֵין מְלֵאִים אֲלֵא לְשׁוֹן דוֹרוֹן, כְּמָה דְתִימָא (שמואל א יח, כז): וַיִּמְלְאוּם לְמִלְכָּהּ. (במדבר ז, יג): סֵלֶת, כְּמָה דְתִימָא (איכה ד, ב): הַמְּסֻלְּאִים בְּפוֹ. (במדבר ז, יג): בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן, כְּמָה דְתִימָא (קהלת ז, א): טוֹב שֶׁם מִשְׁמֶן טוֹב, וְאוֹמַר (שיר השירים א, ג): שְׁמֶן תוֹרֶק שְׁמֶה, שֶׁהִיָּה שְׁמֶם הַטוֹב יוֹצֵא בְּכָל הָעוֹלָם. לָמָּה הָיוּ שֶׁל כֶּסֶף, כְּמָה דְתִימָא (משלי י, כ): כֶּסֶף נִבְחַר לְשׁוֹן צְדִיק. (במדבר ז, יד): כֶּף אֶחָד עֲשָׂרָה זָהָב, כִּנְגַד עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִן פְּרִיץ וְעַד דָּוִד, שְׁנַאָמַר (רות ד, יח כב): וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת וּגּוֹ' וְהַצְרוֹן הוֹלִיד וּגּוֹ' וְעַמִּינְדָב הוֹלִיד אֶת נְחֻשׁוֹן וּגּוֹ' וְעַבְד הוֹלִיד וּגּוֹ', וַיִּשִׂי הוֹלִיד אֶת דָּוִד וּגּוֹ'. כֶּף אֶחָד, שֶׁהָיוּ יָד אֶחָד, כְּלָם צְדִיקִים גְּמוּרִים, הָיוּ (במדבר ז, יד): מְלֵאָה קְטָרֶת, שֶׁמְעַשִּׂיהֶם הָיוּ נְעִימִים כְּרִיחַ הַקְּטָרֶת. (במדבר ז, טו): פֶּר אֶחָד בֶּן בֶּקָר, כִּנְגַד אֲבָרְהָם שֶׁהִיָּה עֶקֶר הַיְחֻוּס, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית יח, ז): וְאֵל הַבָּקָר רִץ אֲבָרְהָם. (במדבר ז, טו): אֵיל אֶחָד כִּנְגַד יֶצְחָק, שְׁנַאָמַר בּוֹ (בראשית כב, יג): וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה תַחַת בְּנוֹ. (במדבר ז, טו): כֶּבֶשׂ אֶחָד, כִּנְגַד יַעֲקֹב, שְׁנַאָמַר בּוֹ (בראשית ל, מ): וְהַכְּשָׁבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב. (במדבר ז, טז): שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת, כִּנְגַד יְהוּדָה, שֶׁהוּא הִבִּיאוּ לְאֲבִיו כְּתַנְתַּת הַפְּסִים שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהִטְבִּילוּהוּ בְּדָם הַשְּׂעִיר, שְׁנַאָמַר (בראשית לו, לא): וַיִּשְׁחֲטוּ שְׁעִיר עִזִּים וּגּוֹ', וַיְהוּדָה הִבִּיאוּ לְאֲבִיו וְאָמַר (בראשית לו, לב): הִכָּר נָא הַכְּתַנְתַּת בְּנֵי וּגּוֹ', לִכְךָ נִמְדַד לּוֹ

בְּאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנַאָמְרָה לּוֹ תִמְרָ (בראשית לח, כה): הִכָּר נָא לְמֵי הַחֲתָמַת וְהַפְּתִילִים. וְלִכְךָ נֶאֱמַר בְּזֶה הַחֲטָאת, שֶׁהִבִּיאוּהוּ כַפָּרָה עָלָיו עַל שֶׁצָּעַר אֶת אָבִיו. (במדבר ז, יז): וְלִנְכַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם, אֵלוֹ דָּוִד וְשְׁלֹמֹה, שֶׁהֵם הַתְּחִילוֹ בַמְּלָכוֹת, שְׁאִין בְּקָר אֲלֵא לְשׁוֹן מְלָכוֹת, כְּמָה דְתִימָא (דברים לב, יד): חֲמָאת בְּקָר וְחֵלֶב צֹאן וּגּוֹ', וּמִתְגַּמְיֵן יָהֵב לְהוֹן בְּזַת מְלָכֵיהוֹן. שְׁלָמִים, שֶׁהָיוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל בִּימֵיהֶם מְשֻׁלְּמִין, וּבִימֵי שְׁלֹמֹה הָיָה הַמְּלָכוֹת שְׁלָמָה, שְׁנַאָמַר (דברי הימים א כט, כג): וַיִּשָׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶף ה'. וַשְּׁנֵי־הֵם כְּנוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דָּוִד עָשָׂה הַסִּיד וְשְׁלֹמֹה בְּנָאוֹ. (במדבר ז, יז): אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי שְׁנָה חֲמִשָּׁה, הָרִי חֲמִשָּׁה עֲשָׂר כִּנְגַד חֲמִשָּׁה עֲשָׂר מְלָכִים שֶׁהָיוּ מִן רְחֻבָּעִם וְעַד צְדִיקֵיהוּ מְלָךְ בֶּן מְלָךְ, מֵהֵם הָיוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, מֵהֵם בִּינְוִנִים, מֵהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים. (במדבר ז, יז): זֶה קָרְבֵן נְחֻשׁוֹן בֶּן עַמִּינְדָב, כִּינּוֹן שֶׁרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִקְרִיב עַל סֵדֶר הָאֲבוֹת וְשֶׁלְשָׁלַת הַמְּלוּכָה, הַתְּחִיל מְקַלֵּס אֶת קָרְבָּנוֹ, זֶה קָרְבֵן נְחֻשׁוֹן בֶּן עַמִּינְדָב.

לקוטי שיחות חלק ח שם. ראה הערה 4.

15) רמב"ן לעיל כח, ז...והזכיר ביום הראשון של סוכות שיעור המנחה (במדבר כ"ט:י"ד) ולא הוצרך עוד להזכיר באותו החג אלא "מנחתם ונסכיהם במספרם כמשפטם" כלומר כמשפטם ביום הראשון הנזכר:

פרש"י סוכה מז עמוד א ד"ה רב אשי אמר - בשביעי כתיב במספרם כמשפטם משמע כמשפט כל קרבנות שאר הימים ובקרבנות שמיני כתיב במספרם כמשפט עשאו משפט חלוק לעצמו:

17) אמור כג, יא. והגוף אֶת־הַעֲמֹר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמִּקְרַת הַשַּׁבָּת וַיִּפְּנוּ הַפָּהָן:

רש"י ד"ה והניף. כל תנופה מוליד ומביא מעלה ומוריד, מוליד ומביא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (מנחות ס"ב):

19) לך לך טו יא. וַיִּרְד הָעִיט עַל־הַפְּגָרִים וַיֵּשֶׁב אֲתָם אֲבָרָם:

רש"י ד"ה וישב. לשון נשיבה והפְּרָחָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשֶׁב רוּחוֹ (תה' קמ"ז), רָמַז שֶׁיֵּבֵא דָוִד בֶּן יִשִׂי לְכֹלּוֹתָם, וְאֵין מִנִּיחִין אוֹתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עַד שֶׁיֵּבֵא מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ:

21) ירמ' ג, יז. שָׁה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרִיזוֹת הַדְּגִיחוּ

הראשון אֶכְלוּ מִלֶּחֶם אֲשׁוּר וְגַם הָאֶחָדִים עֲצָמוּ נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מִלֶּחֶם בְּבָל

24 פרשתינו כט, לו. וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֵהּ אֱלֹהֵי רַיִם נִיחַח לִיהִנֶּה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׂבָעָה תְּמִימִם:

רש"י ד"ה פר אחד איל אחד. אלו כנגד ישׂראל, התעַבְבוּ לִי מְעַט עוֹד, וְלִשׁוֹן חֲבָה הוּא זֶה, כְּבָנִים הַנִּפְטָרִים מֵאֲבֵיהֶם וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם קִשָּׁה עָלַי פְּרֻדְתְּכֶם, עֲבָבוּ עוֹד יוֹם אֶחָד, מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שְׂעֵשָׂה סְעוּדָה כּו', כְּדֹאֵיתָא בְּמִסְכַּת סָפָה (שם); וּבְמִדְרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא: לְמִדָּה תוֹרָה דְרַךְ אֶרֶץ שְׂמִי שְׂמִי לֹא אֶכְסְנָאֵי יוֹם רֵאשׁוֹן יֵאָכְלִנּוּ פְטוּמוֹת, לְמַחֵר יֵאָכְלִנּוּ דְגִים, לְמַחֵר בְּשׂוֹר בְּהֵמָה, לְמַחֵר מֵאֲכִילוּ קִטְנִית, לְמַחֵר מֵאֲכִילוּ יָרֵק, פּוֹחַת וְהוֹלֵךְ פְּפְרֵי הַחֵג:

25 שיחות ש"פ פנחס הנ"ל. דערנאך שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער "פר אחד איל אחד", שבאמת אין זה פסוק חדש, כפי שיתבאר לקמן, אלא שזהו פסוק אחד, ובא בהמשך לפסוק ל"ה, אלא זה שמופיע בתור ב' פסוקים איז דא א טעות פון דעם בחור הזעצער, כי ברוב ההפוסים כתוב הנוסח איל כנגד ישראל", וממילא הרי אין זה מקושר עם זה מה שרש"י מביא פר אחד איל אחד, אם רש"י בא להסביר מהו ענינו של איל בשביל שצריך להביא "פר אחד" ולכן תיקן הבחור הזעצער איל אלו (הפר והאיל) כנגד ישראל, אבל באמת זה טעות והנוסח הוא איל כנגד ישראל וא"כ אינו מובן למה רש"י מביא את המלים "פר אחד", ובאמת למה לא מפרש את זה, ומהו ענינו של פר אחד... אלא שהי' קשה לרש"י מדוע באמת דוקא כאן "טעון לינה" וע"ז מביא רש"י ומדרשו, ואין זה פי חדש, אלא ומדרשו של הראשון, מדוע באמת טעון לינה, ועז אומר שכל ימי הרגל הקריבו כנגד ע' אומות, ז.א. שכל השבעה ימים האט מען געהאט א עסק מיט גוים, - ע אומות - ועכשיו אין כבר זרים, והאב רוצה לישאר רק עם ילדיו, שזהו רק בשע"מ, מש א"כ בשבועות ובפסח שם אין עסק עם הגוים שם מספר הפרים שוה בכל ימי החג, משא"כ בשמע"צ, ולכן אומר רש"י שכעת לא נוגע פר אחד - ענין הקרבנות, אלא רק הענין של לינה, וזהו מה שאומר רש"י לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכם, ז"א שלא נוגע כאן הענין של הסעודה אלא שהאב רוצה להעכב עם בניו, אבל היות שלשבת בלי כלום א"א, א"כ צ"ל סעודה קטנה, עכ"פ. ולא כטעות המדפיסים שזהו ב' פסוקים, אלא שרש"י מצרף את שני הענינים יחד "עשו עשו לי סעודה קטנה פר אחד איל אחד", ותיכף, מתחיל להסביר את הענין, שהאיל הוא כנגד ישראל, "פר אחד אין צריך להסביר, למדנו כבר שהעל פרים היו כנגד ע אומות, וממילא פר אחד

הוא כנגד אומה אחת, מי זה - ישראל, וכן מה שמזכיר שאיל הוא כנגד ישראל גם זאת א"צ להסביר, הילד כבר למד מקודם מה שרש"י אומר על הפסוק "זכרון הרועה זהו כנגד אילו של יצחק, שבזה רש"י מסיים את המאמר המוסגר מה הענין של סעודה קטנה פר אחד איל אחד....

26 זהר פרשתינו רנט עמוד א. אילם (חסר) ארביסר תרין בכל יומא אינון י"ד יהו"ה. ידא דשליטא עלייהו תדיק בכל יומא ויומא.

משכיל לדוד כאן. ולכבשים וכו' לכלות מהם וכו' וי"ד אלים איכא למימר שהם לכלות מהם י"ד עתים לרעה הנזכרים בספר קהלת כידוע שהם כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד לרעה:

אברבנאל כאן. הדרך הראשון התורני אפשר לדרשו כפי חז"ל שאמרו שהשבעים פרים היו רמז לשבעים אומות ובוזה יש להם ז"ל שתי דעות האחד שהיו ישראל מקריבים אותם כדי שיתקיימו בעולם אותם האומות. והדעת השני הוא כדי כו'. תוכן הענין הזה הוא שיש לשבעים האומות שבעים שרים למעלה מליצים בעדם ומשפיעים בהם כמו שאמר בדניאל שר מלכות יון שר מלכות פרס ושאינ מכללם עם ישראל כי הם גוי אחד בארץ ואין להם שר ולא מזל מיוחד בשמים כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ולזה היה הרמז כלו להודיע שהיו למעלה שרי שבעים האומות וכנגדם יקריבו ע' פרים לשבעת ימי החג וביום השמיני יקריבו השמיני יקריבו פר אחד איל אחד לרמזו אל המנהיג האחד המיוחד ית'. וכדומה לזה אמרו בפרק רבי אלעזר שבעת הפלגה אמר הקדוש ברוך הוא לשבעים שרים בואו ונפילה גורלות על שבעים אומות ושבעים ארצות ונפל גורלו של הקב"ה על ארץ ישראל ועל ישראל. וכל זה ע"ד דברה תורה כלשון בני אדם. ומאשר חז"ל לא נתנו טעם אלא בפרים בלבד. בכבשים שהיו אז מקריבים נראה להשלים הטעם על פי דרכם והוא שהודיע ית' לישראל ברמז הקרבנות האלה שיש בעולם שבעים אומות שלהם שבעים שרים עליונים. והוא הנרמז בפרי החג וכבר תאר המשורר את האומות בשם פרים על חזקם שנאמר כתרוננו פרים רבים. והנה מכללם יש שתי אומות יותר חזקות ובעלות היכולת משאר האומות ונאמר עליהן אבירי בשן כתרוננו פצו עלי פיהם. ועל זה הדרך מהרמז היו נקריבים כאן פרים רבים ולא היו נקריבים כלם בבת אחת לרמזו שלא תהיה ממשלתם בזמן אחד יחד כי פעמים תגבר בבל על כל השאר ופעם פרס ומדי וכן השאר ולזה היו הפרים

נקרבים לימים מתחלפים במספרים שוני' ועמהם היו נקרבים שני אלים לרמוז לב' האומות שיגברו יותר מכלם. ויהיו יותר בעלות היכולת והאילות והוא אמרו ואלים בני בשן שנים ומכאן לקח המשורר אבירי בשן כתרונ'. ואמנם י"ד הכבשים היו רמז לבני יעקב כי הם היו החלשים מהפרים והאלים שזכר בכחם והמשובחים בטבעם מכל האומות ההמה ולכך נאמר בהם תמיד תמימים כמו שנקרא יעקב איש תם וישראל נמשלו לכבש כמו שאמר שה פזורה ישראל והיו י"ד לפי שבני יעקב בתולדותם היו י"ב וכאשר תעשה מיוסף שני שבטים כמו שאמר כראובן ושמעון יהיו לי ואת דינה אחות' היו באמת כלם י"ד הנרמזים בי"ד הכבשים התמימים והכונה כלה לרמוז שיהיו פרים רבים ואלי בשן החזקים בפרט סובבים את י"ד הכבשים וצוררים להם וישראל לא יכלה כי אלהים שופט הוא סלה:

או"ח לעיל כט, יג. ורמז בחשבון זה קבוע ארבעה עשר כבשים לרמוז ב' הדרגות שבישראל שבאים ברמז הכבשים אחד נסתר ואחד נגלה, הנסתר הם הברורים שצריך לברר מהאומות, והנגלה הם המבררים, ולזה כשכלים הפרים זה לך האות שכלה מהם הנסתר ולא ישארו כי אם ישראל למופת ואות, והוא מה שרמז ה' בקרבן יום עצרת שבעה כבשים שהם לבני ישראל צאן קדשים, פר הוא הנשאר מהאומות מענף ישמעאל, איל הוא הנשאר מבני עשו הבא מיצחק והבן סוד הדבר:

משכיל לדוד כח, יט. פרים כנגד אברהם וכו' המדרש הזה בעי למתלי ליה כיפי ולהעמידו על מלואו דאכתי יש להבין לפי דרכו למה פרים שנים ואיל אחד וז' כבשים בין בר"ח ובין בפסח ועצרת ושעיר חטאת אחד ובר"ה וביום הכפורים נשתנו בפריים דליכא בהו אלא פר אחד ובסוכות ע' פרים ואילים שנים וי"ד כבשים ושעיר חטאת א' ונלע"ד דבראשונים בא הרמז פרים ב' ואיל אחד כלי' אף על גב דפריים ב' שיצאו מאברהם יצחק וישמעאל מ"מ איל אחד כי לא נחשב זרע אלא ביצחק כי ביצחק יקרא לך זרע וכבשים ז' בא הרמז ביעקב דהיינו ישראל שזכו לקבל תורה אחר ז' דורות מאבינו הראשון דהיינו אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם ומשה ושעיר חטאת אחד רמז ליהושע חטאת מלשון ובני שלמה חטאים שהיה חסרון כמ"ש רש"י ולעיל פני משה כחמה ופני יהושע כלבנה ולכן צדק הרמז בשעיר חטאת הביאו כפרה שמעטתי את הירח שה"ס יהושע אבל בראש השנה וביום הכפורים שהם ימי דין כדי שלא ליתן פ"פ לקטיגור אין אנו מזכירים ישמעאל כלל אלא פר א'

ובסוכות נרמזו בפריים שהם נגד אברהם הע' אומות לפי שאברהם נקרא אב המון גוים ובזכותו כלם קיימים והג' הסוכות רמז לבנין בה"מ סוד סוכת דוד ובח"מ היה מגין לכלם הילכך בא רמז זה בחג הסוכות ובאו בו אלים שנים דהואיל ואנו מזכירים בכלל כל ע' אומות נזכיר ג"כ בפרט עשו להיותו אחינו וכתוב לא תתעב אדומי כי אחיך. וכבשים י"ד היינו ז' דורות כדאמרן. ועוד ז' דורות שיקבלו תורה פה אל פה ממתן תורה עד בנין הבית והם משה מוסר התורה לאלעזר ואלעזר לפנחס ועלי שקבל מפנחס כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו ושמואל מעלי ודוד משמואל ושלמה מדוד אביו ובימיו נבנה הבית ואז היתה סיהרא באשלמותא. ושעיר חטאת א' בימי רחבע' בנו דשריא סיהרא לאתפגמא קצת ובחג עצרת שגם הוא גמר דין כידוע דבהוא יומא אתמסרו פתקין לסנטירא' דמיה"כ הונח המשפט בהשקפה לטובה עד יום עצרת. הילכך בההיא יומא הדר דינא כמו בר"ה ויה"כ לחתום פי שטן שלא יקטרג ואפי' דשל עצרת ירמוז לעתיד לבא בדרך אחר פר אחד הוא רמז למשיח בן דוד דפר רמז לגב' מנ"צפך והם בגדי נקם להלחם מלחמות ישראל איל א' הוא אליהו כבשים ז' הם שבעה רועים כידוע' ושעיר חטאת הוא משיח בן יוסף והבן וגם במספר העשרונים אפשר לומר לפי דרך הנזכר שהם י"ב עשרונים שלשה לפר ושני' לאיל וז' לכבשים נגד י"ב שבטי יה שהם קיימים לעול':

(29) לעיל כח, יט. והקרבנתם אשה עלה ליהנה פרים בנ"ב בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם:

רש"י ד"ה פרים. פנגד אברהם שפאמר "ואל הבקר רץ אברהם" (בראשית י"ח): **אילים.** פנגד אילו של יצחק: **כבשים.** פנגד יעקב שפאמר "והכשבים הפריד יעקב" (שם ל'); ביסודו של ר' משה הדרשן ראיתי זאת:

נשא ז, כא. פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

רש"י ד"ה פר אחד. פנגד אברהם, שפאמר בו "ויקח בן בקר" (שם י"ח): **איל אחד.** פנגד יצחק, "ויקח את האיל" וגו' (שם כ"ב): **כבש אחד.** פנגד יעקב, "והכשבים הפריד יעקב" (שם ל')

(30) לעיל כח, יא. ובקראשי חדשילם תקריבו עלה ליהנה פרים בנ"ב בקר שנים ואיל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם...

31 לך לך יי, ה. ולא יקרא עוד את שמך אברהם והנה שמך אברהם כי אברהם גוים נמתיך:

רש"י ד"ה כי אב המון גוים. לשון נטריון של שמו; ור"ש שהיתה בו בתחלה, שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו ועכשו אב לכל העולם, לא זזה ממקומו, שאף יו"ד של שרי נתרעמה על השכינה עד שנתוספה ליהושע, שצאמר ויקרא משה להושע בן נון והושע (במדבר י"ג).

פנים יפות כאן ומנחתם ונסכיהם לפרים. פרש"י פרי החג שבעים, כנגד שבעים שרי עכו"ם שמתמעטין והולכין, נראה הא דמתמעטים עד שבעה, ענינו כדאמרו חז"ל [ר"ה טז א] בחג נידונין על המים, ואמרו [תענית י א] ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה ארץ ישראל שותה למטר השמים ומתמציתה שותים כל שאר הארצות, וכבר כתבנו בזה בסוף ס' כתובה הא דכתיב [תהלים פה, יג - יד] וארצינו נתן יכולה צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, דאף שחוץ לארץ הוא שית אלפי פרסי על שית אלפי פרסי [פסחים צד א] שהם (כ"ד) [רכ"ד] פעמים כמו א"י אפ"ה כולם הם שותים מן השפע הנשפע על א"י, וז"ש הכתוב [שם קלג, ג] כטל חרמון שירד על הררי ציון, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, פירוש שעיקר הברכה הוא בהררי ציון ומשם נתפשט מתמצית הברכה עד סוף העולם, וכיון שהקרבות היו מרצים על המים ממילא היו שותים מתמציתה כולם כל שבעים ארצות, אבל לעתיד יתבטלו כל הארצות ותתפשט א"י עד סוף העולם, כמשחז"ל [ילק"ש ישעיה תק"ג] ולא ישאר רק שבעה ארצות שהם א"י, לכך נתמעטו הפרים עד שבעה והרמז שהוא בפרים רומז על אברהם כפרש"י שהוא היה אב המון גוים שבזכותו נתקיים כל העולם כולו לכך קיבל אברהם שכר כולם [אבות פ"ה מ"ב]:

33 ויחי מז, לא. ניאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה

רש"י ד"ה על ראש המטה. הפך עצמו לצד השכינה. מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה (שבת י"ב, נדרים מ'); ד"א על ראש המטה – על שהיתה מטתו שלמה ולא היה בה רשע, שהרי יוסף מלך הוא, ועוד שנסבה לבין הגוים, והרי הוא עומד בצדקו:

34 משכיל לדוד שם. פרים כנגד אברהם וכו' המדרש הזה בעי למתלי ליה כיפי ולהעמידו על מלואו דאכתי יש

להבין לפי דרכו למה פרים שנים ואיל אחד וז' כבשים בין בר"ח ובין בפסח ועצרת ושעיר חטאת אחד ובר"ה וביום הכפורים נשתנו בפרים דליכא בהו אלא פר אחד ובסוכות ע' פרים ואילים שנים וי"ד כבשים ושעיר חטאת א' ונלע"ד דבראשונים בא הרמז פרים ב' ואיל אחד כל' אף על גב דפרים ב' שיצאו מאברהם יצחק וישמעאל מ"מ איל אחד כי לא נחשב זרע אלא ביצחק כי ביצחק יקרא לך זרע וכבשים ז' בא הרמז ביעקב דהיינו ישראל שזכו לקבל תורה אחר ז' דורות מאבינו הראשון דהיינו אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם ומשה ושעיר חטאת אחד רמז ליהושע חטאת מלשון ובני שלמה חטאים שהיה חסרון כמ"ש רש"י ולעיל פני משה כחמה ופני יהושע כלבנה ולכן צדק הרמז בשעיר חטאת הביאו כפרה שמעטתי את הירח שה"ס יהושע אבל בראש השנה וביום הכפורים שהם ימי דין כדי שלא ליתן פ"פ לקטיגור אין אנו מזכירים ישמעאל כלל אלא פר א' ובסוכות נרמזו בפרים שהם נגד אברהם הע' אומות לפי שאברהם נקרא אב המון גוים ובזכותו כלם קיימים והג הסוכות רמז לבנין בה"מ סוד סוכת דוד ובה"מ היה מגין לכלם הילכך בא רמז זה בחג הסוכות ובאו בו אלים שנים דהואיל ואנו מזכירים בכלל כל ע' אומות נזכיר ג"כ בפרט עשו להיותו אחינו וכתיב לא תתעב אדומי כי אחיך. וכבשים י"ד היינו ז' דורות כדאמרן. ועוד ז' דורות שיקבלו תורה פה אל פה ממתן תורה עד בנין הבית והם משה מוסר התורה לאלעזר ואלעזר לפנחס ועלי שקבל מפנחס כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו ושמואל מעלי דוד משמואל ושלמה מדוד אביו ובימיו נבנה הבית ואז היתה סיהרא באשלמותא. ושעיר חטאת א' בימי רחבע' בנו דשריא סיהרא לאתפגמא קצת ובהג עצרת שגם הוא גמר דין כידוע דבההוא יומא אתמסרו פתקין לסנטירא דמיה"כ הונח המשפט בהשקפה לטובה עד יום עצרת. הילכך בההיא יומא הדר דינא כמו בר"ה ויה"כ לחתום פי שטן שלא יקטרג ואפי' דשל עצרת ירמוז לעתיד לבא בדרך אחר פר אחד הוא רמז למשיח בן דוד דפר רמז לגבי מנ"צפך והם בגדי נקם להלחם מלחמות ישראל איל א' הוא אליהו כבשים ז' הם שבעה רועים כידוע ושעיר חטאת הוא משיח בן יוסף והבן וגם במספר העשרונים אפשר לומר לפי דרך הנזכר שהם י"ב עשרונים שלשה לפר ושני' לאיל וז' לכבשים נגד י"ב שבטי יה שהם קיימים לעול':

36 פרקי דר"א פרק לא. ר' ברכיה אומר, עלה קרבן האיל לריח ניחוח לפני הב"ה כאילו היה ריח ניחוח של יצחק ונשבע לברכו בעה"ז ובעה"ב שנ' בי נשבעתי נאם

תפלת שחרית ממטה למעלה שבועות בחי' יצחק שקול השופר הוא אילו של יצחק והוא כנגד תפלת המנחה וסוכות בחי' יעקב ויעקב נסע וסוכותה הוא תפלת ערבית. והנה כל בחי' אלו צריך האדם לקיים בכל המצות רק שבכל המצות הגילוי הוא בנפש. ובקרבנות היה הגילוי בפועל ממש בקרבן שמיסוד האש שהיה יורד אש שלמעלה בגילוי ממש והגילוי כזה א"א רק בבהמ"ק ולכן הקרבנות תלוין בבהמ"ק דוקא משא"כ שאר המצות ואפילו מחשבה ודבור דקרבנות יכול להיות אפילו בגלות שלהיות הגילוי בנפש יכול להיות בכל זמן.

שערי תשובה נו עמוד א. אבל דרך שלום הרי נעשים אוהבים יי גמורים ולא נק' אויבי ה' כלל וא"צ איבוד כלל אדרבה כתיב אז אהפוך אל עמי' כו' ונהרו אליו כל הגוים כו' ועמדו זרים כו' והיו מלכים אומניך וכה"ג ועד"מ כאשר נפטר אדם משונאו בדרך שלום שנהפך לאוהב מצד עוצם הביטול האמיתי כדוגמא שהיה ביעקב עם עשו כדכתיב וירץ עשו לקראתו וישקהו כו'.

המשך ע"ב חלק ב פרק שעד. ושלמה הי' איש מנוחה שנתבטלו כולם ממילא מעוצם הגילוי כו בכדי שיתבטלו ממילא ולא יהיו צריכים למלחמה כלת על זה צריך להיות המשכה גבוה יותר כו'. וזה הי' בימי שלמה שהי' ההמשכה מבחי' פנימי' הכתר בבחי' מלכות על ידי זה נתבטלו ממילא כו'. ומכל מקום גם בימי שלמה לא נתהפכו לגמרי בעצם מהותם וכמו אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה כו', שזה יהי לעתיד שיתהפכו בעצם מהותם לגמרי כו'.

ה' כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך כככבי השמים כי ברך בעוה"ז אברכך לעה"ב והרבה ארבה את זרעך כככבי השמים לעתיד לבא. ר' חנניא בן דוסא אומר, אותו האיל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה. אפרו של איל הוא יסוד על גבי המזבח הפנימי, גידי האיל אלו עשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בהם, עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו ז"ל, שנ' איש בעל שער וכו', קרניו של איל, של שמאל שתקע בו בהר סיני שנ' ויהי במשוך בקרן היובל, ושל ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא, שנ' והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול והיה ה' למלך על כל הארץ.

(37) ברכה לג, ד. תִּוְרָה צְוָה־לָנוּ מִשָּׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלַת יִשְׂרָאֵל:

(38) סנהדרין נט עמוד עמוד א. ואמר ר' יוחנן עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם.

(39) תולדות כה, כג. וַיֹּאמֶר יְהוָה לְהָ שְׁנֵי (גיים) [גוים] בְּבִטְלוֹ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּנֶּה יִפְרְדּוּ וְלֹאֵם מְלֹאֵם יִצְמָיִן וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר:

(40) ישעי' סא, ה. וְעַמְדוֹ זָרִים וְרָעוּ צֹאנֵכֶם וּבְגֵי נָכָר אֶפְרִיכֶם וְכַרְמֵיכֶם:

(41) צפני' ג, ט. כִּי־אֶזְרָא אֶהְפֹּךְ אֶל־עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקַרְא כְּלֵם בְּשֵׁם יְהוָה לְעַבְדוֹ שְׂכֵם אֶחָד:

רמב"ם הלכות מלכים ספי"א. וְכִשְׁיַעֲמֹד הַמְּלִיךְ הַמְּשִׁיחַ בְּאַמְתּוֹ, וַיִּצְלִיחַ וַיָּרוּם וַיִּינָשָׂא, מִיַּד הֵם פּוֹלֵן חוֹזְרִין וַיּוֹדְעִים שִׁשְׁקָר נִחְלוּ אַבּוֹתֵיהֶם, וְשִׁנְבִיאֵיהֶם וְאַבּוֹתֵיהֶם הַטְּעוּם.

(43) לקוטי תורה פרשתינו עו עמוד ב. כי הנה נודע שתפלת כל ימות החול נמשך משבת שנאמר בה קדש היא לכם קדש - העליון הוא בחי' קדוש ומובדל ולהיות נמשך ממנו איזה המשכה. וכמ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה כו' דרך ה' זו היא המשכה כדרך שהולכין בה מעיר לעיר הנה הדרך הזה הוא ע"י המועדים שהמועדים הם מקראי קדש שהקדש נקרא ונמשך בהם [וכמ"ש במ"א בד"ה מצה זו ועיין ר"פ קרח (דקע"ו ע"ב) גבי כולוהו זמינין כו' ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא ובפלי הרמ"ז שם בזה] ובהם ועל ידם נמשך ג"כ להיות המשכות בתפלות כל ימי החול. פסח בחי' אברהם בבחי'